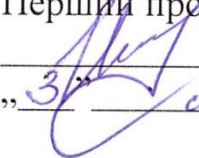

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Перший проректор

 Н.М. Іщенко
„3” липня 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»

статус дисципліни нормативна

за спеціальністю: 073 Менеджмент

АВТОР ПРОГРАМИ:

ст. викл. Белікова В.В.

кафедра обліку та аудиту

„27” червня 2018 р.

Миколаїв 2018

Лист погодження робочої програми

Робочу програму схвалено:

на засіданні кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Т. М. Фертікова

на засіданні випускової кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 3 від „25” 10 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ К. П. Черненко

на засіданні випускової кафедри економіки підприємства
Протокол № 3 від „14” 10 2017 р.

Завідувач кафедри _____ О. Б. Кузьменко

на засіданні випускової кафедри обліку і аудиту
Протокол № 4 від „7” 11 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Ю. В. Великий

на засіданні випускової кафедри менеджменту
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ О. Ю. Стоян

на засіданні методичної ради факультету економічних наук
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Голова _____ Ю. Ю. Верланов

Робочу програму погоджено за формами навчання:

Денна форма навчання:

В. о. декана факультету економічних наук _____ О. Б. Філімонова
„____” _____ 2017 р.

Заочна форма навчання:

Директор ННІПО

_____ Г. Л. Норд
„____” _____ 2017 р.

Начальник навчально-
методичного відділу

_____ І. Ю. Потай
„____” _____ 2017 р.

1. Концепція викладання дисципліни

Перехід України до ринкової економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання та управління виробництвом.

Важлива роль в реалізації цієї мети належить економічному аналізу діяльності суб'єктів господарювання. За його допомогою розробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани та управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів та працівників.

Кваліфікований економіст повинен добре володіти сучасними методами економічних досліджень, методикою системного, комплексного економічного аналізу. Міжнародна практика на сучасному етапі перетворила аналітичну роботу, зокрема, економічний аналіз, на розвинуту інформаційну індустрію, яка реалізує взаємозв'язки між постачальниками фінансово-економічної інформації (суб'єктами господарювання) і її користувачами.

Аналітична підготовка майбутніх спеціалістів з економіки будь-якого фахового спрямування займає особливе місце в системі економічної освіти. Володіння прийомами і методами економічного аналізу створює для фахівців підґрунтя для розвитку їх економічного мислення, набуття ними здатності сприймати економічні процеси, що відбуваються на підприємствах, у всіх їх багатогранності та взаємозумовленості.

Метою дисципліни «Економічний аналіз» є набуття студентами цілісних та системних знань з теоретичних основ економічного аналізу, його методу та методики, використання економіко-статистичних та економіко-математичних методів аналізу, інформаційного забезпечення та організації економічного аналізу, методології та методичних основ комплексного аналізу діяльності підприємства, а також надання студентам знань щодо системного оцінювання діяльності організацій, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Теоретичною основою дисципліни «Економічний аналіз» є дисципліни «Бухгалтерський облік», «Управлінський облік», «Фінансовий облік», «Управління і організація виробництва», «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Економічна теорія» та ін. дисципліни, знання яких дозволять правильно зрозуміти економічні основи організації та здійснення аналізу діяльності підприємств.

Завданням дисципліни є набуття знань щодо організації та методики проведення аналізу діяльності різних за формою власності підприємств; оволодіння сучасними прийомами економічного аналізу; набуття вмінь і навичок визначення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

В результаті вивчення даної дисципліни студент повинен:

- оволодіти знаннями про сутність економічного аналізу як наукової та практичної діяльності;
- вивчити методи та прийоми здійснення економічного аналізу; засвоїти джерела інформації, особливості організації та технологію економічного аналізу;
- сформулювати здатність аналітичного мислення;
- засвоїти задачі, джерела даних, методику комплексного економічного аналізу;
- сформулювати навички щодо організації аналітичної роботи на підприємстві та опрацювання вхідної інформації, уявлення про ключові показники діяльності підприємства та їх взаємозв'язки і взаємозалежності;
- набути вмінь та навичок щодо визначення резервів підвищення ефективності виробництва, розробки проектів управлінських рішень, обґрунтування та оцінки їх ефективності.

2. Витяг з навчального плану спеціальності

Форма навчання	Курс	Триместр	Всього годин	В тому числі						Форма підсумкового контролю	
				аудиторних				самостійна робота студента		іспит	залік
				лекцій	семінарських	практичних	лабораторних	триместрова робота по дисципліні	курсова робота (проект)*		
Денна	3	6	120	18	-	36	-	66	-	+	-

3. Програма навчальної дисципліни

Дисципліна «Економічний аналіз» передбачає: 4 кредити / 120 годин (денна форма навчання).

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу

Тема 1. Предмет, об'єкт та завдання аналізу господарської діяльності підприємства.

Значення економічного аналізу та його роль в системі управління підприємством. Економічний аналіз як галузь економічної науки. Зміст, функції та визначальні риси економічного аналізу. Основні завдання економічного аналізу. Предмет і види економічного аналізу. Предмет, об'єкти та суб'єкти економічного аналізу. Принципи економічного аналізу.

Тема 2. Метод та методика економічного аналізу.

Визначення методу та його особливостей. Система показників в економічному аналізі і їх класифікація. Поняття фактора в економічному аналізі. Системний підхід в економічному аналізі. Методика економічного аналізу як сукупність способів та творчої активності суб'єктів аналізу. Система аналітичних показників і їх класифікація, система показників комплексного економічного аналізу. Методи порівняння і моделювання. Прийоми, що поліпшують порівняльність показників. Типи моделей детермінованого аналізу. Способи перетворення моделей. Балансовий і сальдовий методи. Способи елімінування. Детерміноване моделювання і аналіз факторних систем. Алгоритми традиційних способів аналізу. Статистичні методи. Економіко-математичні, евристичні методи.

Тема 3. Види економічного аналізу і його інформаційне забезпечення

Класифікація видів економічного аналізу. Інформаційна база та організація економічного аналізу на підприємстві. Характеристика і класифікація основних джерел інформації для проведення економічного аналізу. Вимоги до джерел інформації та організації інформаційного забезпечення економічного аналізу. Перевірка достовірності джерел інформації. Загальні методичні принципи організації аналізу. Основні етапи аналітичного дослідження та його зміст. Аналітична обробка економічної інформації.

Змістовний модуль 2. Фінансовий аналіз

Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства.

Роль, завдання та джерела інформації фінансового аналізу. Взаємозв'язок фінансового стану підприємства і результатів його виробничої та комерційної діяльності. Інструментарій проведення фінансового аналізу. Логіка аналізу на підставі фінансової

звітності. Економічний потенціал. Майновий потенціал. Фінансовий потенціал. Оцінка фінансового стану підприємства. Зовнішній і внутрішній аналіз фінансового стану підприємства. Експрес-аналіз фінансової звітності підприємства. Рейтингова оцінка підприємства за показниками прибутковості, ефективності управління, ділової активності, ліквідності та ринкової стабільності. Розробка заходів щодо стабілізації фінансового стану підприємства та використання фінансових резервів.

Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності підприємства.

Основні завдання та джерела інформації. Витратні, ресурсні та доходні показники рентабельності: сутність і порядок розрахунку. Розрахунок відносних показників ефективності діяльності. Особливості аналізу “витрати-обсяг-прибуток”. Аналіз формування, розподілу та використання прибутків підприємства. Визначення впливу окремих чинників на прибуток. Аналіз рентабельності підприємства й окремих виробів. Економічна сутність і способи розрахунку маржинального прибутку. Методика маржинального аналізу прибутку в умовах виробництва і реалізації одного виду продукції та в умовах багатомоноклітурного виробництва. Методика аналізу рентабельності на основі маржинального прибутку. Аналіз впливу чинників на рентабельність окремих видів продукції і рентабельність підприємства. Поняття зони безпеки (запасу фінансової міцності). Визначення безпечного обсягу продажів і зони безпеки підприємства із застосуванням графічного й аналітичного способів. Аналіз використання прибутку підприємства. Аналіз прибутку, що оподатковується. Методика аналізу формування і розподілу чистого прибутку. Аналіз дивідендної політики підприємства.

Тема 6. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.

Визначення та класифікація видів інвестиційної діяльності. Завдання та інформаційна база аналізу. Об’єкти та етапи аналізу інвестиційної діяльності. Оцінка ризику інвестиційної діяльності. Аналіз ефективності управління портфелем фінансових інвестицій. Вибір оптимальних рішень в умовах ринкового ризику та інфляційних процесів.

Аналіз реальних інвестицій. Врахування фактора часу в розрахунках. Ризик інвестицій. Визначення чистого приведенного доходу від інвестицій. Аналіз ефективності інвестицій. Термін окупності інвестицій. Рентабельність інвестицій.

Змістовний модуль 3. Управлінський аналіз

Тема 7. Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)

Значення, завдання та об’єкти аналізу виробництва та реалізації продукції, робіт, послуг. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Інформаційна база для аналізу виробництва та реалізації продукції. Значення, завдання та особливості проведення маркетингового аналізу діяльності підприємства. Аналіз витрат підприємства. Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу витрат підприємства. Об’єкти та етапи проведення аналізу витрат підприємства. Класифікація витрат підприємства згідно потреб планування, обліку і аналізу.

Тема 8. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплати праці

Значення та завдання аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці на підприємстві в умовах ринкових відносин. Інформаційна база для проведення аналізу. Аналіз складу, структури та руху кадрів на підприємстві. Аналіз використання робочого часу і продуктивності праці.

Аналіз витрат на оплату праці за видами й формами зарплати, категоріями персоналу на підприємстві. Зіставлення темпів росту продуктивності праці і середньої заробітної плати робітників. Встановлення резервів підвищення ефективності використання трудових ресурсів і зниження витрат з оплати праці робітників підприємства.

Тема 9. Аналіз стану та використання основних засобів підприємства

Аналіз наявності та ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів. Завдання, об'єкти та етапи аналізу стану та використання основних засобів і нематеріальних активів. Класифікація показників. Інформаційна база для аналізу використання основних засобів і нематеріальних активів. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та оцінка ефективності їх використання. Цілі й завдання аналізу придбання й використання матеріальних ресурсів. Послідовність і періодичність проведення аналізу інформації щодо матеріальних ресурсів.

Тема 10. Аналіз матеріальних ресурсів на підприємстві та ефективності їх використання.

Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу використання матеріальних ресурсів. Методика аналізу використання матеріальних ресурсів. Аналіз показників ефективності використання матеріальних ресурсів у виробництві. Показники забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами, методика їх розрахунку й оцінки. Аналіз впливу різноманітних чинників на зміну матеріаломісткості продукції. Резерви підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Тема 11. Аналіз витрат на виробництво, собівартість реалізованої продукції

Завдання, значення та джерела інформації аналізу витрат на виробництво продукції. Загальна оцінка витрат на виробництво продукції на підприємстві. Показник витрат на одиницю продукції та аналіз чинників, що на нього впливають. Аналіз собівартості за елементами і калькуляційними статтями затрат. Аналіз собівартості найважливіших видів виробів, що випускаються підприємством. Аналіз прямих і непрямих витрат. Особливості аналізу матеріальних і трудових витрат. Аналіз витрат на обслуговування і управління виробництвом. Аналіз витрат на збут продукції. Визначення резервів зниження собівартості продукції. Оперативний аналіз собівартості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу						
Тема 1. Предмет, об'єкт та завдання аналізу господарської діяльності підприємства.	9	1	2	-	-	6
Тема 2. Метод та методика економічного аналізу.	14	2	6	-	-	6
Тема 3. Види економічного аналізу і його інформаційне забезпечення	9	1	2			6
Разом за змістовим модулем 1	32	4	10	-	-	18
Змістовний модуль 2. Фінансовий аналіз						
Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства.	14	2	6	-	-	6
Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності підприємства.	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.	10	2	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	34	6	10	-	-	18
Змістовний модуль 3. Управлінський аналіз						
Тема 7. Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)	11	2	3	-	-	6
Тема 8. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплат праці	11	2	3	-	-	6

Тема 9. Аналіз стану та використання основних засобів підприємства	11	2	3	-	-	6
Тема 10. Аналіз матеріальних ресурсів на підприємстві та ефективності їх використання.	10	1	3	-	-	6
Тема 11. Аналіз витрат на виробництво, собівартість реалізованої продукції	11	1	4	-	-	6
Разом за змістовим модулем 3	54	8	16	-	-	30
Усього годин за триместр	120	18	36			66

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, об'єкт та завдання аналізу господарської діяльності підприємства.	1
2	Тема 2. Метод та методика економічного аналізу.	2
3	Тема 3. Види економічного аналізу і його інформаційне забезпечення	1
4	Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства.	2
5	Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності підприємства.	2
6	Тема 6. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.	1
7	Тема 7. Аналіз виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг)	1
8	Тема 8. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплат праці	1
9	Тема 9. Аналіз стану та використання основних засобів підприємства	1
10	Тема 10. Аналіз матеріальних ресурсів на підприємстві та ефективності їх використання.	1
11	Тема 11. Аналіз витрат на виробництво, собівартість реалізованої продукції	1
	Усього годин за весь курс навчання	14

6. Самостійна робота

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни Економічний аналіз

назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 66

Види самостійної роботи	Трудо-місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Денна форма навчання				
VI триместр				
номер триместру				
I. О б о в ' я з к о в і				
Види робіт на практичних заняттях				
1.1. Підготовка до практичних занять.	28	Систематично	Активна робота на пр. заняттях	30
1.2. Підготовка домашніх письмових робіт	12	Систематично	Активна робота на пр. заняттях	12
За виконання модульних (контрольних) завдань				

1.3. Підготовка до виконання модульних контрольних робіт	16	Останнє заняття відповідного модуля	Модульна контрольна робота	15
Разом балів за обов'язкові види СРСР				55
II. Вибіркові				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
2.1. Підготовка творчо-пошукової роботи (доповіді)	10	Протягом семестру	Доповідь на пр.. занятті	5
Разом балів за вибіркові види СРСР				5
Іспит				40
Всього балів за СРС у VIII триместрі				100

9. Індивідуальні завдання

Видами індивідуальних завдань студентів є:

1. Підготовка 6 домашніх письмових робіт з питань та задач групових занять
2. Підготовка короткого докладу з будь-якої теми групового заняття.

Для закріплення матеріалу, що був розглянутий на лекціях та практичних заняттях, а також з метою оцінювання знань, студенти повинні виконати вдома **6 письмових робіт**. Письмові роботи мають відображати отримані студентом теоретичні та практичні знання під час лекцій та практичних занять, а також результати самостійного опрацювання літератури.

Письмова робота розроблена в декількох варіантах, містить питання творчого характеру та задачі, що унеможливорює повне дублювання відповідей студентів, списування тощо.

Письмова робота виконуються протягом самостійної роботи студента після проведення лекцій та групових занять з відповідної теми та оформлюється письмово.

В ході виконання письмової роботи на теоретичні питання потрібно надавати чітку вичерпну відповідь, а при розв'язку задач наводити детальну процедуру їх вирішення. Перед відповіддю на кожне з завдань спочатку необхідно зазначити саме питання або умову задачі. Бажаним є послідовне виконання питань та задач.

Рекомендованим є такий порядок підготовки та виконання письмової домашньої роботи:

- переглянути конспект лекцій, повторити основні терміни і поняття;
- продивитися питання та розв'язок задач, що були розглянуті на практичних заняттях;
- звернути увагу на ті питання та задачі, що були залишені на самостійну проробку студента, для опанування яких необхідно використовувати основну та додаткову літературу з дисципліни;
- ознайомитися із питаннями та задачами письмової роботи;
- оскільки питання письмової роботи носять творчий характер, конспект лекцій, а також основна та додаткова література нададуть необхідну теоретичну базу, для того, щоб студент мав можливість сформулювати власне бачення проблеми та відобразити його у письмовій відповіді;
- для вирішення задач письмової роботи в нагоді стануться приклади розв'язку аналогічних варіантів, що були розглянуті протягом лекцій та практичних занять.

Виконання письмової роботи потребує використання конспекту лекцій, основної та додаткової літератури, інформації періодичних спеціалізованих видань, Internet, а також технічних засобів (калькулятор, комп'ютер).

Формою контролю зазначеного виду самостійної роботи є відповідно перевірка письмових домашніх робіт, оцінка яких буде здійснюватися відповідно до встановленої

шкали. Кожна з домашніх письмових робіт оцінюється в 2 бали кожна, таким чином загальна сума балів за даний вид робіт складає 12. Основними критеріями, при цьому, є: самостійність, послідовність, повнота та змістовність відповідей, правильність результату та творчий підхід у розв'язку задач і т.д.

Варіанти домашньої письмової роботи з питань та задач групового заняття № 1

Варіант № 1

1. Визначте місце та роль економічного аналізу в системі управління підприємством.
2. Охарактеризуйте функціонально-вартісний аналіз: його спрямованість, принципи організації та послідовність проведення.

Задача 1

Проаналізувати структуру витрат і відхилення (абсолютні і відносні) по кожному елементу витрат. Зробити відповідні висновки.

Елементи витрат	Базисний період, грн.	Звітний період, грн.
Матеріали	44938	45875
Амортизація	9170	9467
Оплата праці	9745	10098
Відрахування на соціальні заходи	4350	4510
інші	7845	7636
Підсумок		

Задача 2

Проаналізувати використання фонду робочого часу за звітний період, користуючись даними таблиці за допомогою методу ланцюгових підстав та відносних різниць.

Показники	За планом	Фактично
Середньоспискова чисельність робочих ,чол.	2450	2460
Відпрацьовано днів одним робочим за рік, дн	240	235
Середня тривалість робочого дня, час.	8	7,8

Варіант № 2

1. Поясніть соціальне значення економічного аналізу.
2. Охарактеризуйте техніко-економічний аналіз: його зміст та роль в управлінні підприємством.

Задача 1

На основі даних підприємства визначити вплив на обсяг виробництва зміни залишків надходжень та іншого вибуття сировини,використавши балансовий метод аналізу.

Показник	Попередній рік, тис.грн	Звітний рік, тис.грн	Відхилення, тис.грн
Запаси сировини на початок періоду	380	410	
Надходження сировини	10800	12350	
Інше вибуття сировини	60	40	
Запаси на кінець періоду	410	280	
Реалізація товару			

Задача 2

За допомогою методу абсолютних різниць проаналізувати вплив факторів на обсяг випуску продукції.

Показники	Завдання	Фактично
Середньоспискова чисельність робітників, чол.	3000	2960
Середня кількість днів, відпрацьованих одним робітником за рік,	220,8	220,4
Тривалість робочого дня, годин	7,7	7,6

Середньогодинний виробіток, грн.	4,9	5,2

Варіанти домашньої письмової роботи з питань та задач групового заняття № 3

Варіант № 1

1. Характеристика і класифікація основних джерел інформації для проведення економічного аналізу.

2. Значення, завдання та об'єкти аналізу виробництва та реалізації продукції, робіт, послуг.

Задача 1

Дати оцінку виконання плану виробництва та асортименту продукції. Підрахувати резерв підвищення виробництва продукції за рахунок дотримання планового асортименту.

Вид продукції	Випуск продукції, тис. грн.		Структура, %		Виконання плану, %	Виконання асортименту, тис. грн
	план	факт	план	факт		
А	2000	1890				
Б	2000	2200				
В	2000	1970				
Г	-	2350				
Разом						

Задача 2

Користуючись наведеними нижче даними на основі формули середньої хронологічної, розрахуйте середньорічну вартість основних засобів: Залишкова вартість основних засобів: на початок 1 кварталу – 35812 тис. грн; на початок 2 кварталу – 38430 тис. грн; на початок 3 кварталу – 34578 тис. грн; на початок 4 кварталу – 40578 тис. грн.

Варіант № 2

1. Вимоги до джерел інформації та організації інформаційного забезпечення економічного аналізу.

2. Аналіз потенційних можливостей зростання обсягів виробництва продукції.

Задача 1

Оцінити виконання плану по якості продукції на підприємстві. Розрахувати вплив сортового складу продукції на обсяг її виробництва, використовуючи всі можливі способи. Вказати можливі причини зниження якості продукції.

Сорт продукції	Ціна за один. виробу, грн.	Випуск продукції, шт		Обсяг виробництва, грн		Обсяг виробництва за цінами 1 сорту, грн	
		План	Факт	План	Факт	План	Факт
1	12	1100	1470				
2	9	850	650				
3	6	960	800				
Разом							

Задача 2

Розрахувати величину і рівень браку продукції. Визначити розмір впливу виробничого браку на обсяг виробництва.

Показник	Попередній рік, тис.грн	Звітний рік, тис.грн
Собівартість забракованих виробів	300	400
Витрати по виправленню браку	15	25
Вартість браку по ціні використання	60	70
Сума утримань з винуватців браку	10	20

Сума утримань з поставщиків недоброякісних матеріалів	15	-
Фактична виробнича собівартість продукції	7000	5000
Товарна продукція	10500	7200

Серед індивідуальних видів самостійної роботи для студентів денної форми навчання передбачено підготовку короткого доповіді з будь-якої теми групового заняття:

1. Прийоми та методи в економічному аналізі
2. Класифікація резервів підвищення ефективності виробництва
3. Використання результатів комп'ютерного опрацювання аналітичної інформації
4. Маржинальний аналіз та його характеристика
5. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства
6. Стратегічний аналіз фінансового стану підприємства
7. Аналіз і оцінка запасу фінансової стійкості і платоспроможності підприємства
8. Аналіз раціональної структури грошового потоку
9. Аналіз стану розрахункових операцій
10. Аналіз величини необхідного мінімального прибутку
11. Аналіз еластичності зміни прибутку та витрат
12. Прогнозування прибутку підприємств
13. Порівняльний аналіз показників рентабельності
14. Методичні основи аналізу інвестиційних проектів
15. Аналіз чинників невизначеності інвестиційного середовища
16. Вибір оптимальних параметрів дивідендної політики
17. Рейтингова оцінка діяльності суб'єктів господарювання
18. Межі ділової активності і аналіз потенційних можливостей їх подолання
19. Оперативний моніторинг підприємницького ризику
20. Стратегічний аналіз виробничої програми підприємства
21. Аналіз конкурентоспроможності виробництва і реалізації продукції
22. Аналіз використання виробничих потужностей
23. Оперативний аналіз резервів виробництва і реалізації продукції
24. Особливості аналізу продуктивності та інтенсивності праці
25. Аналіз раціональної структури основних засобів
26. Аналіз та оцінка раціональності матеріальних потоків
27. Інформаційні потоки стратегічного та оперативного аналізу витрат
28. Особливості аналізу ефективності витрат маркетингової діяльності
29. Аналіз непродуктивних витрат підприємства
30. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Рекомендованим є такий порядок підготовки та виконання даного виду самостійної роботи:

- переглянути конспект лекцій, повторити основні терміни і поняття;
- ознайомитися із темою групового заняття;
- самостійно обрати проблему або питання в рамках тематики групового заняття;
- підібрати матеріал для доповіді. Виконання даної роботи потребує використання конспекту лекцій, основної та додаткової літератури, інформації періодичних спеціалізованих видань, Internet;
- оформити доповідь. Доповідь повинна бути оформлена письмово, містити титульний аркуш, текст доповіді, список використаних джерел. Структура доповіді: 1) актуальність дослідження; 2) основний зміст проблеми; 3) висновки.

– доповісти матеріал на семінарському занятті. Доповідачу можуть бути задані питання з боку студентів і викладача. Оцінюється повнота доповіді та повнота наданих відповідей на запитання.

Даний вид роботи виконується одноразово. Доклад оцінюється у 5 балів.

10. Методи навчання

Навчальним планом дисципліни «Економічний аналіз» для денної форми навчання передбачено 36 годин практичних занять. Таким чином, одним з видів самостійної роботи є підготовка відповідно до 18 групових занять.

Планом кожного групового (практичного) заняття передбачено питання для обговорення та задачі з відповідних тем, головною метою підготовки та виконання яких є закріплення на практиці теоретичних знань, отриманих під час лекцій.

Рекомендованим є такий порядок підготовки та виконання завдань групових занять:

- ознайомитися із темами групового заняття;
- засвоїти конспект лекцій з відповідних тем. Відпрацьовуючи матеріал лекцій, студент зобов'язаний відмітити в конспекті твердження, визначення, висновки, зміст або обґрунтованість яких йому незрозумілі, та звернутися до рекомендованої літератури за роз'ясненнями. При відпрацюванні лекцій необхідно звернути увагу на питання для самоконтролю, відповіді на яких мають знайти студенти під час опрацювання конспекту та рекомендованої літератури. Якщо рекомендована література не містить необхідних пояснень, необхідно звернутися до викладача з питанням на практичному занятті або в час, що виділений для індивідуальних консультацій з викладачем. Якщо на семінарі задане питання, що має часткове значення або слабо пов'язане з темою, що обговорюється, викладач має право призначити студенту індивідуальну консультацію в межах часу, що встановлюється діючим навчальним планом.
- вивчити основні терміни і поняття;
- ознайомитися із переліком питань для обговорення з тем групового заняття, сформулювати відповіді (заохочується формування та висловлення власної точки зору з кожного питання, а також наведення додаткової, довідкової інформації щодо останніх змін у законодавстві, висновків теоретичних досліджень, практичної діяльності іноземних та вітчизняних суб'єктів господарювання в рамках тем групового заняття);
- ознайомитися із задачами, передбаченими планом групового заняття, здійснити та оформити відповідні розрахунки.

При виконанні самостійної роботи студент має користуватися конспектом та іншими джерелами із списку рекомендованої літератури, а також технічними засобами (калькуляторами, ЕОМ тощо).

Наступним видом самостійної роботи студентів денної форми навчання є **підготовка 6 домашніх письмових робіт з питань та задач групових занять (див. пункт 9)**. Для закріплення матеріалу, що був розглянутий на лекціях та практичних заняттях, а також з метою оцінювання знань, студенти повинні виконати вдома 6 письмових робіт. Письмові роботи мають відображати отримані студентом теоретичні та практичні знання під час лекцій та практичних занять, а також результати самостійного опрацювання літератури. В кожній самостійній роботі можуть міститися: 1) питання творчого характеру; 2) задачі. Творчий характер питань, а також розробка декількох варіантів письмових робіт унеможливорює повне дублювання відповідей студентів, списування тощо.

Формою контролю зазначених вище видів самостійної роботи є відповідно усне опитування та перевірка письмових домашніх робіт, оцінка яких буде здійснюватися відповідно до встановленої шкали. Основними критеріями, при цьому, є: самостійність, послідовність, повнота та змістовність відповідей, правильність результату та творчий підхід у розв'язку задач і т.д.

Серед вибіркових видів самостійної роботи для студентів денної форми навчання передбачено **підготовку короткого доповіді з будь-якої теми групового заняття (див.**

п. 9). Підготовка доповідей вимагає користування основною та додатковою літературою. Доповідь повинна бути оформлена письмово, містити титульний аркуш, текст доповіді, список використаних джерел. Структура доповіді: 1) актуальність дослідження; 2) основний зміст проблеми; 3) висновки. Робота доповідається на семінарському занятті. Доповідачу можуть бути задані питання з боку студентів і викладача. Оцінюється повнота доповіді та повнота наданих відповідей на запитання.

Запитання до семінарських занять

Модуль 1. Теоретичні основи організації економічного аналізу на підприємстві

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

Питання для підготовки

1. Предмет, суб'єкти та об'єкти економічного аналізу.
1. Зміст економічного аналізу.
2. Функції економічного аналізу.
3. Завдання економічного аналізу.
4. Характерні риси економічного аналізу.
5. Соціальне значення економічного аналізу.
6. Місце і роль економічного аналізу в системі управління підприємством.
7. Принципи економічного аналізу.

Тема 2. Методи і методичні прийоми економічного аналізу

Питання для підготовки

1. Сутність та взаємозв'язок аналізу та синтезу.
2. Методи, за допомогою яких відбувається перехід від аналізу до синтезу.
3. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів.
4. Сутність методу порівняння та вимоги до забезпечення порівняльності даних.
5. Балансовий метод, застосування балансових розрахунків і сальдового прийому в аналізі.
6. Можливості використання в аналізі статистичних та економіко-математичних методів.
7. Види моделей та їх значення в економічному аналізі.
8. Соціологічних методів в економічному аналізі.

Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення.

Питання для підготовки

1. Класифікація економічного аналізу.
2. Внутрішній та зовнішній аналіз: цільове спрямування та особливості.
3. Сутність попереднього, оперативного і ретроспективного аналізу, їх особливості та завдання.
4. Техніко-економічний аналіз та фінансовий аналіз: їх зміст, інформаційна база, цільова спрямованість.
5. Принципи організації та послідовність проведення порівняльного, функціонально-вартісного, маржинального та SWOT-аналізу.
6. Сутність та особливості стратегічного та системного аналізу.
7. Система економічної інформації.
8. Характеристика і класифікація джерел інформації, порядок їх використання для проведення економічного аналізу.
9. Методи перевірки достовірності джерел інформації.

Модуль 2. Організація і методика фінансово-економічного аналізу

Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства

Питання для підготовки

1. Роль, завдання та джерела інформації фінансового аналізу.
2. Зміст аналізу для внутрішніх та зовнішніх користувачів.
3. Інструментарій та логіка проведення аналізу на підставі фінансової звітності.
4. Зовнішній і внутрішній аналіз фінансового стану підприємства.
5. Особливості здійснення експрес-аналізу фінансової звітності підприємства.
6. Аналіз руху грошових потоків: сутність та необхідність.
7. Підходи до проведення поглибленого фінансового аналізу.
8. Розробка заходів щодо стабілізації фінансового стану підприємства та використання фінансових резервів.

Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності

Питання для підготовки

1. Місце прибутку в системі узагальнюючих показників та стимулюванні економічної ефективності діяльності підприємства.
2. Порядок аналізу обсягів, динаміки та структури фінансових результатів.
3. Особливості факторного аналізу фінансових результатів від різних видів діяльності.
4. Аналіз динаміки та якості прибутків підприємств, критерії вивчення якості прибутку підприємства.
5. Оцінка невикористаних можливостей збільшення прибутків і підрахунок резервів прибутків за рахунок зміни обсягу, собівартості, якості продукції.
6. Сутність поняття “рентабельність” та оцінки рентабельності діяльності.
7. Витратні, ресурсні та доходні показники рентабельності: сутність і порядок аналізу.
8. Аналіз відносних показників ефективності діяльності підприємства.
9. Особливості аналізу “витрати-обсяг-прибуток”, значення його результатів для обґрунтування управлінських рішень.
10. Аналіз впливу факторів на зміну точки беззбитковості та запасу міцності підприємства.
11. Особливості аналізу резервів збільшення прибутку та рентабельності.
12. Порядок аналізу формування, розподілу та використання прибутків підприємства.
13. Оцінка рівня та значення виробничого і фінансового левериджу.

Модуль 3. Організація та методика управлінського економічного аналізу

Тема 6. Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг

Питання для підготовки

1. Значення і завдання аналізу виробництва та реалізації продукції.
2. Види джерел інформації для аналізу виробництва та реалізації продукції.
3. Послідовність проведення аналізу обсягів і структури виробництва продукції.
4. Порядок і особливості проведення економічного аналізу за сегментами.
5. Необхідність проведення та послідовність аналізу якості продукції.
6. Послідовність проведення аналізу ритмічності виробництва.
7. Аналіз виконання договірних зобов'язань і реалізації продукції.
8. Особливості проведення аналізу організаційно-технічного рівня господарювання та маркетингового аналізу.

Тема 7. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та оцінка ефективності їх використання

Питання для підготовки

1. Значення аналізу ефективності використання трудових ресурсів.
2. Джерела інформації, необхідні для аналізу ефективності використання трудових ресурсів.
3. Завдання та об'єкти аналізу ефективності використання трудових ресурсів.
4. Методика аналізу ефективності використання трудових ресурсів.

5. Виявлення непродуктивних витрат робочого часу.
6. Послідовність здійснення та методи аналізу мотиваційних систем.
7. Призначення та послідовність проведення аналізу фонду оплати праці.
8. Пошук резервів підвищення продуктивності праці та збільшення випуску продукції.

Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства

Питання для підготовки

1. Значення та завдання аналізу ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів.
2. Інформаційна база для аналізу наявності та ефективності використання основних засобів і нематеріальних активів.
3. Етапи проведення аналізу забезпеченості підприємства основними засобами.
4. Порядок проведення аналізу руху та технічного стану основних засобів підприємства.
5. Етапи проведення аналізу ефективності використання основних засобів підприємства.
6. Чинники зміни фондівіддачі та її вплив на обсяги виробництва.
7. Аналіз виробничої потужності підприємства.
8. Показники, що використовуються для аналізу ефективності використання основних засобів та нематеріальних активів.

Тема 9. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами та оцінка ефективності їх використання

Питання для підготовки

1. Значення та завдання аналізу забезпеченості та ефективності використання матеріальних ресурсів.
2. Джерела інформації для аналізу використання матеріальних ресурсів.
3. Етапи проведення аналізу забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами.
4. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.
5. Оперативний аналіз руху матеріалів у виробництві.
6. Інтенсивний та екстенсивний шляхи забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.
7. Фактори впливу на зміну матеріаломісткості продукції й обсяг матеріальних витрат.
8. Загальна оцінка стану використання матеріальних ресурсів та підрахунок резервів випуску продукції.

Тема 10. Аналіз витрат на виробництво, собівартості та реалізації продукції

Питання для підготовки

1. Значення, завдання та джерела інформації аналізу витрат підприємства.
2. Роль і місце бухгалтера-аналітика в управлінні витратами підприємства.
3. Порядок аналізу загальної суми витрат на виробництво продукції,
4. Порядок проведення та значення аналізу витрат на гривню продукції при оцінці діяльності підприємства.
5. Особливості аналізу собівартості одиниці продукції та порядок розрахунку ступеня впливу факторів на зміну рівня собівартості.
6. Особливості аналізу витрат за елементами та статтями калькуляції, аналізу прямих і непрямих витрат.
7. Організація і методика проведення оперативного аналізу витрат підприємства.
8. Значення та методика проведення функціонально-вартісного аналізу витрат підприємства.

11. Методи контролю

Формою контролю ступеню підготовки до групових занять, домашніх письмових робіт є відповідно усне опитування та перевірка даних робіт, оцінка яких буде здійснюватися відповідно до встановленої шкали. Основними критеріями, при цьому, є: самостійність, послідовність, повнота та змістовність відповідей, правильність результату та творчий підхід у розв'язку задач і т.д.

Доклад з будь-якої теми групового заняття повинен бути оформлений письмово, містити титульний аркуш, текст доповіді, список використаних джерел. Структура доповіді: 1) актуальність дослідження; 2) основний зміст проблеми; 3) висновки. Робота доповідається на семінарському занятті. Доповідачу можуть бути задані питання з боку студентів і викладача. Оцінюється повнота доповіді та повнота наданих відповідей на запитання.

Для студентів денної форми навчання передбачено виконання трьох модульних контрольних робіт з тем дисципліни. Кожна робота складається з трьох завдань: два теоретичні питання (по 1 бали) і задача (3 бали). Таким чином, за кожен контрольну роботу максимально можливо отримати 5 балів.

Контрольна робота, завдання для якої розроблено в 30 варіантах, виконується письмово в аудиторії протягом 1 академічної години.

Рекомендованим є такий порядок підготовки та виконання модульної контрольної роботи:

- переглянути конспект лекцій, повторити основні терміни і поняття;
- продивитися питання та розв'язок задач, що були розглянуті на практичних заняттях;
- звернути увагу на ті питання та задачі, що були залишені на самостійну проробку студента, для опанування яких необхідно використовувати основну та додаткову літературу з дисципліни.

Під час виконання контрольної роботи в аудиторії студенту забороняється користуватися конспектом лекцій, основною чи додатковою літературою. Для вирішення задач контрольної роботи студент має можливість використовувати калькулятор.

Контрольна робота виконується письмово, обов'язковим є зазначення ПІБ студента, групи, обраного варіанта, питань та умови задач. Бажаним є послідовне виконання завдань контрольної роботи. Основними критеріями оцінювання підсумкової контрольної роботи є: самостійність виконання всіх передбачених завдань, змістовність та логічність відповідей на питання, послідовність та правильність розв'язку задач, акуратність оформлення.

Приклад варіантів модульної контрольної роботи:

Модульна контрольна робота № 1.

Варіант № 1, 11, 21, 30

1. Зміст, функції та завдання економічного аналізу.
2. Моделювання. Види моделей. Використання імітаційних моделей в економічному аналізі.
3. *Задача.*

За наведеними нижче даними спроектуйте макет аналітичної таблиці, дайте їй назву та побудуйте методику аналізу обсягу, структури та динаміки випуску продукції підприємства за два суміжні періоди у співставних цінах. Оцініть причини його зміни та сформулюйте аналітичний висновок.

Таблиця 2.1.

(тис. грн.)

Види продукції	Рік	
	Базисний	Звітний
А	1	2
Хліб пшеничний формовий	4 400	5 300
Хліб житній подовий	1 968	2 156
Батон столичний	1 726	1 619
Калач святковий	225	142
Булочка здобна	145	141
Ріжок козацький	56	43
Разом	?	?

Варіант № 2, 12, 22

1. Принципи економічного аналізу. Класифікація видів економічного аналізу.
2. Статистичні методи, які застосовуються в аналізі
3. *Задача.*

Користуючись наведеними нижче даними на основі формули середньої хронологічної, розрахуйте середньорічну вартість основних засобів: Залишкова вартість основних засобів:

- на початок 1 кварталу – 35812 тис. грн.
- на початок 2 кварталу – 38430 тис. грн.
- на початок 3 кварталу – 34578 тис. грн.
- на початок 4 кварталу – 40578 тис. грн.

Варіант № 3, 13, 23, 30

1. Внутрішній та зовнішній аналіз: цільове спрямування та особливості.
2. Функціонально-вартісний аналіз: його спрямованість, принципи організації та послідовність проведення.
3. *Задача.*

Рух металу на машинобудівному підприємстві за два квартали характеризується такими даними (тис. грн.) Застосовуючи балансовий прийом, спроектуйте макет аналітичної таблиці, дайте їй назву та визначте величину перехідного запасу металу на складі та втрат у другому кварталі. Встановіть причини зміни величини запасів металу на складі підприємства на кінець другого кварталу в порівнянні з першим.

Таблиця 2.5.

(тис. грн.)

Показники	Перший квартал	Другий квартал
Запаси на складі на початок періоду	20	?
Надійшло від постачальника	320	285
Використано:		
а) у виробництві	225	310
б) на ремонтно-експлуатаційні потреби	2	3
Реалізовано на сторону	15	28
Природні та інші втрати	0,5	?
Запаси на складі на кінець періоду	?	40

Варіант № 4, 14, 24.

1. Фінансовий аналіз: його зміст, інформаційна база, цільова спрямованість.

2. Принципи економічного аналізу.

3. *Задача.*

За наведеними даними, спроектуйте макет аналітичної таблиці та дайте їй назву, обчисліть вплив факторів на ефективність використання основних засобів підприємства. Застосуйте прийом абсолютних відхилень (різниць). Чи існують невикористані резерви зростання виробництва ?

Таблиця 2.7.

Показники	За планом	Фактично
Фондовіддача основних засобів, грн.	2,36	2,50
Питома вага активної частини (частка машин і обладнання у вартості основних засобів)	0,78	?
Фондовіддача машин і обладнання, грн.	?	3,4

Варіант № 5, 15, 25.

1. Стратегічний аналіз. Прогноз стану ринку, змін у структурі конкурентних сил та визначення наслідків стратегічних рішень.

2. Техніко-економічні показники як база економічного аналізу.

3. *Задача.*

За даними, що наведено, побудуйте модель формування обсягу продукції під впливом чинників праці, спроектуйте макет аналітичної таблиці та дайте їй назву. Застосовуючи прийоми елімінування, розрахуйте величину впливу кожного із чинників на відхилення випуску продукту

Таблиця 2.8.

Показники	Рік	
	Попередній	Звітний
Обсяг випуску продукції, тис. грн.	12 440	10 360
Середньооблікова чисельність робітників, осіб	2 600	2 960
Відпрацьовано за рік: тис. люд-днів,	450	400
тис. люд-год.	3 600	2 974

Варіант № 6, 16, 26.

1. Значення, завдання та особливості проведення маркетингового аналізу діяльності підприємства.

2. Вимоги до джерел інформації та організації інформаційного забезпечення економічного аналізу.

3. *Задача.* За допомогою індексного методу проаналізувати вплив кількості виготовленої продукції та собівартості її одиниці на загальні витрати підприємства, якщо відомо:

Продукція	Кількість виготовленої продукції, тис. шт		Собівартість одиниці продукції, тис.грн.	
	План	Факт	План	Факт
1 вид	2,5	3,0	0,7	0,6
2 вид	4,0	5,0	0,5	0,4

Варіант № 7, 17, 27,10

1. SWOT-аналіз та його використання для вивчення потенційних внутрішніх сильних і слабких сторін підприємства, можливостей та загроз з боку зовнішнього середовища, величин ризиків.

2. Перевірка достовірності джерел інформації.

3. *Задача.*

За допомогою методу абсолютних різниць проаналізувати вплив факторів на обсяг випуску продукції.

Показники	Завдання	Фактично
Середньоспискова чисельність робітників, чол.	3000	2960
Середня кількість днів, відпрацьованих одним робітником за рік.	220,833	220,44
Тривалість робочого дня, годин	7,706	7,763
Середньогодинний виробіток, грн.	4,897	5,133

Варіант № 8, 18, 28.

1. Способи елімінування.
2. Порядок складання програми аналізу.
3. *Задача.*

У наявності є такі дані про собівартість та кількість виготовленої продукції по заводу. За допомогою індексного методу проаналізувати вплив кількості виготовленої продукції та собівартості її одиниці на загальні витрати по заводу.

Продукція	Кількість виготовленої продукції, тис. шт		Собівартість одиниці продукції, тис. грн.	
	План	Фактично	План	Фактично
КС-1	2,5	3,0	0,7	0,6
ДТ-2	4,0	5,0	0,5	0,4

Варіант № 9, 19, 29.

1. Балансовий метод. Застосування балансових розрахунків. Сальдовий прийом, його можливості в аналізі.
2. Основні етапи аналітичного дослідження та його зміст.
3. *Задача.*

Проаналізувати динаміку випуску товарної продукції за п'ять років. Визначити абсолютну і відносні прирости та темпи зростання (базисні та ланцюгові). Які були середні темпи зростання обсягу продукції на підприємстві, що аналізується? Наскільки вони відрізняються від темпів розвитку галузі?

Варіант	Рік				
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й
В галузі	40000	40000	44000	46000	50000
4	2000	2050	1960	2200	2180
Виробнича потужність підприємства					4000

Модульна контрольна робота № 2

Варіант № 1, 11, 21, 30.

1. Значення, завдання та об'єкти аналізу виробництва та реалізації продукції, робіт, послуг.
2. Завдання та етапи аналізу використання трудових ресурсів. Інформаційне забезпечення аналізу.
3. *Задача.*

Дати оцінку виконання плану виробництва та асортименту продукції. Підрахувати резерв підвищення виробництва продукції за рахунок дотримання планового асортименту.

Вид продукції	Випуск продукції, тис. грн.	
	план	факт
А	3800	3950
Б	3800	3700

В	3800	4080

Варіант № 2, 12, 22.

1. Інформаційна база для аналізу виробництва та реалізації продукції.
2. Методика аналізу ефективності використання трудових ресурсів.
3. *Задача.*

Оцінити виконання плану по якості продукції на підприємстві. Розрахувати вплив сортового складу продукції на обсяг її виробництва, використовуючи всі можливі способи. Вказати можливі причини зниження якості продукції.

Сорт продукції	Ціна за один. виробу, грн.	Випуск продукції, шт	
		План	Факт
1	7	1200	1470
2	6	700	450
3	3	500	250

Варіант № 3, 13, 23.

1. Аналіз асортименту продукції.
  2. Аналіз трудомісткості продукції, основні фактори впливу.
- Задача.*

Розрахувати величину і рівень браку продукції. Визначити розмір впливу виробничого браку на обсяг виробництва.

Показник	Попередній рік	Звітний рік
1. Собівартість забракованих виробів	300	400
2. Витрати по виправленню браку	15	25
3. Вартість браку по ціні використання	60	70
4. Сума утримань з винуватців браку	10	20
5. Сума утримань з постачальників недоброякісних матеріалів	15	-
6. Фактична виробнича собівартість продукції	7000	5000
7. Товарна продукція	10500	7200

Варіант № 4, 14, 24.

1. Аналіз ритмічності виробництва.
  2. Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу витрат підприємства.
- Задача.*

Охарактеризувати ритмічність роботи підприємства за квартал. Розрахувати коефіцієнти ритмічності, аритмічності, варіації. Визначити упущену можливість по випуску продукції в зв'язку з неритмічною роботою підприємства. Вказати можливі причини аритмічності.

Декада	Випуск продукції, тис. грн.	
	План	Факт
1	25250	23000
2	25250	27200
3	25250	28300

Варіант № 5, 15, 25, 10.

1. Значення, завдання та особливості проведення маркетингового аналізу діяльності підприємства.
  2. Об'єкти та етапи проведення аналізу витрат підприємства. Класифікація витрат
- Задача.*

Проаналізувати ефективність використання основних фондів підприємства . Визначити вплив факторів на випуск продукції.

Показники	План	Факт
1. Обсяг випуску продукції, тис. грн.	14400	15650
2. Середньорічна вартість, тис. грн.:		
- Основних виробничих фондів	5437	6248
- Активної частини основних фондів	4500	4879

Варіант № 6, 16, 26.

1. Завдання, об'єкти та етапи аналізу стану та використання основних засобів і нематеріальних активів

2. Види аналізу витрат підприємства: ретроспективний, оперативний, прогнозний.

Задача.

Проаналізувати структуру витрат і відхилення (абсолютні і відносні) по кожному елементу витрат. Зробити відповідні висновки.

Елементи витрат	Базисний період, грн.	Звітний період, грн.
Матеріали	44938	45875
амортизація	9170	9467
Оплата праці	9745	10098
Відрахування на соціальні заходи	4350	4510
інші	7845	7636
Підсумок	76048	77586

Варіант № 7, 17, 27, 20.

1. Аналіз наявності, структури та руху основних виробничих фондів.

2. Аналіз загальних показників собівартості виробленої продукції.

Задача.

Проаналізувати використання фонду робочого часу за звітний період, користуючись даними .

Показники	За планом	Фактично
1. Середньоспискова чисельність робочих ,чол..	2450	2460
2. Відпрацьовано днів одним робочим за рік	240	235
3. Середня тривалість робочого дня, час.	8	7,8

Варіант № 8, 18, 28.

1. Цілі й завдання аналізу придбання й використання матеріальних ресурсів.

2. Особливості аналізу прямих та непрямих витрат.

Задача.

Оцінити виконання плану по якості продукції на підприємстві. Розрахувати вплив сортового складу продукції на обсяг її виробництва, використовуючи всі можливі способи. Вказати можливі причини зниження якості продукції.

Сорт продукції	Ціна за один. виробу, грн.	Випуск продукції, шт	
		План	Факт
1	7	1255	1430
2	6	389	435
3	3	831	230

Варіант № 9, 19, 29.

1. Сутність та цільове спрямування аналізу ефективності формування та використання оборотного капіталу підприємства. Завдання та джерела інформації для проведення аналізу.

2. Виявлення потенційних можливостей та підрахунок резервів зниження витрат підприємства.

Задача.

На основі даних, наведених у таблиці 1, дати оцінку наявності, руху та структури основних фондів (ОФ) на підприємстві. Зробити відповідні висновки.

Показники	Наявність на початку року тис. грн	Надійшло за рік тис. грн	Вибуло за рік тис. грн
1. Промислово – виробничі фонди в т.р.	4860	1145	1000
Будинки	1330	336	-
Споруди	540	54	50
Устаткування силове	170	30	80
Устаткування виробниче	2230	670	747
Транспортні засоби	420	52	-
Інвентар, інструменти, та інші основні фонди	170	3	123
2. Невиробничі основні фонди	975	195	370

Модульна контрольна робота № 3

Варіант № 1, 11, 21, 30.

1. Значення, завдання і джерела аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

2. Коефіцієнти капіталізації та коефіцієнти покриття: сутність та порядок розрахунку.

Задача.

За даними балансу підприємства проаналізуйте динаміку рівня, складу та структури його активів. Оцініть з позиції ліквідності та оборотності капіталу зміни окремих груп активів.

Варіант № 2, 12, 22.

1. Показники фінансових результатів за видами діяльності.

2. Завдання і джерела аналізу ділової активності підприємства.

Задача.

За даними балансу підприємства проаналізуйте динаміку рівня, складу та структури джерел формування капіталу. Дайте оцінку виявлених змін з позиції фінансової стійкості.

Варіант № 3, 13, 23.

1. Факторний аналіз фінансових результатів.

2. Показники ділової активності підприємства.

Задача.

Використовуючи дані фінансової звітності та інші доречні джерела даних підприємства, проаналізуйте стан, динаміку, причини і давність утворення дебіторської заборгованості

Варіант № 4, 14, 24, 10.

1. Витратні, ресурсні та доходні показники рентабельності: сутність і порядок розрахунку.

2. Поняття та види ризиків діяльності підприємства.

Задача.

Використовуючи дані фінансової звітності підприємства, визначте показники оборотності дебіторської заборгованості та оцініть її якість. Сформулюйте відповідні висновки.

Варіант № 5, 15, 25.

1. Особливості аналізу “витрати-обсяг-прибуток”, значення його результатів для обґрунтування управлінських рішень.

2. Роль, завдання та джерела інформації фінансового аналізу.

Задача.

Використовуючи дані фінансової звітності підприємства, оцініть обсяг, склад, динаміку і якість кредиторської заборгованості. Порівнюючи дебіторську і кредиторську заборгованість, оцініть вплив такого співвідношення на фінансовий стан та збалансованість грошових потоків підприємства.

Варіант № 6, 17, 26, 20.

1. Сутність майнового потенціалу та його оцінки.

2. Оцінка фінансового стану підприємства.

Задача.

Проаналізуйте стан платоспроможності підприємства на основі розрахунку відповідних показників ліквідності. Оцініть їх динаміку та відповідність нормативним значенням. Визначте можливі причини зміни та шляхи поліпшення платоспроможності.

Варіант № 7, 17, 27.

1. Значення, завдання і джерела аналізу майнового потенціалу підприємства.

2. Експрес-аналіз фінансової звітності підприємства.

3. *Задача.*

За даними ф. № 2 проаналізуйте в динаміці показники, що характеризують фінансові результати підприємства. На основі виявлених змін щодо якості прибутку сформулюйте ґрунтовний аналітичний висновок.

Варіант № 8, 18, 28.

1. Значення, завдання і джерела аналізу ліквідності і платоспроможності підприємства.

2. Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу фінансових передумов неплатоспроможності та банкрутства підприємства.

Задача.

Проаналізуйте в динаміці за два періоди формування валового прибутку та розрахуйте вплив факторів (зміни обсягу реалізації продукції, структурно-асортиментних зрушень, собівартості продукції та цінової складової) на його відхилення відносно базового значення.

Варіант № 19, 29, 9.

1. Методика аналізу фінансової стійкості підприємства, основні етапи та порядок проведення.

2. Методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства.

Задача.

Розрахуйте та оцініть в динаміці показники рентабельності (активів; загальної (економічної) рентабельності; фінансової рентабельності (власного капіталу); рентабельності реалізації; операційної діяльності) підприємства.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид робіт	Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3					Разом	Залік	Сума
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
Групове заняття	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3	3	60	40	100
Домашня письмова робота	2			2	2	2	2	2	2					
Модульна к.р.	5			5			5							
Доповідь	5													

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Болюх М.А. Економічний аналіз: Навч. посібник/ М. А. Болюх, В.З. Бурчевський, М. Горбаток та ін. За ред. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченко – Вид. 2-е. – К: КНЕУ, 2013. – 556 с.
2. КосоваТ. Д., Сухарев П. М., Ващенко Л. О. та ін. Організація і методика економічного аналізу. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
3. Мошенський С.З. Економічний аналіз: Підручник / С.З.Мошенський, О.В.Олійник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця . – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2015. – 704 с.
4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. : навч. посіб. - 2-ге вид., виправлене і доповнене / Г.В. Савицька - Київ: "Знання", 2015. - 662 с. - 966-346-043-1

Допоміжна

1. Баканов М.И, Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. – М.; Финансы и статистика, 2014. – 416 с.
2. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навчально-методичний посібник для сам. вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2015. – 263 с.
3. Кіндрацька Г. І. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник. - 2-ге, перероб. і доп. / Г.І.Кіндрацька, М С.Білик, А.Г Загородній. - Львів : Магнолія 2006, 2016. - 440 с. - 978-966-2025-08-8

15. Інформаційні ресурси

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р.
2. Податковий кодекс України / [Верховна Рада України](#) // Голос України від 04.12.2010. – № 229.
3. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”. Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підпр-ва та ознак дій з приховування банкрутства , фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Затверджено наказом Міністерства економіки України від 17.01.2001 р. № 10.